

વિપશ્યના

સાધકોનું માસિક
પ્રેરણાપત્ર

બુદ્ધવર્ષ 2560 ❖ અશ્વિન પૂર્ણિમા ❖ 5 ઓક્ટોબર 2017 ❖ વર્ષ - 18 ❖ અંક - 7 ❖ સળંગ અંક - 211

ધમ્મવાણી

તુમ્હેહિ કિચ્ચં આતપ્પં, અક્ખાતારો તથાગતા ।
પટિપન્ના પમોક્ખન્તિ જ્ઞાયિનો મારબન્ધાના ।।
ધમ્મપદ - ૨૭૬

તપવાનું કાર્ય (પુરૂષાર્થ) તારે જ કરવાનું છે, તથાગત તો
કેવળ માર્ગ દેખાડનાર છે. આ માર્ગ પર આરૂઢ થઈને
ધ્યાન કરનારા માર-બંધનથી મુક્ત થઈ જાય છે.

કામ સ્વયં કરવું પડશે

(ઝી-ટીવી પર ચુંમાળીસ કડીઓમાં પ્રસારિત પૂજ્ય ગુરુજીના પ્રવચનોની સાતમી કડી)

કોઈ તપોભૂમિમાં જઈને વિપશ્યના શીખનારે આ વાત બહુ સારી રીતે સમજી લેવાની છે કે પહેલું ડગલું જે ઊપાડી રહ્યો છે તે પોતાના શ્વાસના બારામાં જે સરચાઈ છે, એને સાક્ષીભાવથી, તટસ્થભાવથી જાણવાનું કામ કરી રહ્યા છીએ. એની સાથે ક્યાંક ભૂલથી પણ કોઈ શબ્દ ન જોડાઈ જાય. ચિત્તને એકાગ્ર કરવું હોય તો કોઈ પણ શબ્દને વારંવાર, વારંવાર બેવડાવતા-બેવડાવતા મન એકદમ સમાહિત થઈ જશે. સારું પણ લાગશે- શાંત થઈ ગયું, પણ ભીતર વિકારોનો સંગ્રહ એમનો એમ જ ભભૂકી રહ્યો છે. આ સુષુપ્ત જવાળામુખી ક્યારેક તો વિસ્ફોટિત થશે અને એ જ પ્રકારે આપણે વિકારગ્રસ્ત થઈ જઈશું. એ જ પ્રકારે દુઃખોમાં ગૂંચવાવા લાગીશું. જેને જડમૂળથી પોતાના વિકાર કાઢવા છે, એણે કોઈ શબ્દનો પ્રયોગ કરવાનો નથી. અન્ય પ્રકારની સાધનાઓમાં શબ્દનો પોતાનો લાભ છે, પણ મૂળ સુધી જઈને વિકાર કાઢવામાં એનો કોઈ ઉપયોગ નથી, બલકે એ બાધક પણ થઈ શકે છે.

ચિત્ત જ એકાગ્ર કરવું હોય તો કોઈ પણ શબ્દને બેવડાવતાં જઈએ, બેવડાવતા જઈએ, જેમ મા પોતાના બાળકને હાલરડું ગાઈને સુવડાવવા ઈચ્છે છે, ‘સૂઈ જા મારા બાળ, સૂઈ જા મારા બાળ’ વારંવાર-વારંવાર બેવડાવે છે. એ બાળક ખરેખર સૂઈ જાય છે. એવી જ રીતે આપણા મનને આપણે કોઈ શબ્દ (રૂપી) હાલરડું દેવાનું શરૂ કરીશું તો હાલરડું સાંભળતાં સાંભળતાં એના પર જ એકાગ્ર તો થઈ જશે, પણ આ શબ્દ આપણને આગળ વધવામાં, પોતાના બારામાં સરચાઈની શોધ કરવામાં બાધક બની ગયો. શબ્દોની સાધનામાં અનુભવ સ્વયં કરવાને કારણે આ નડતરને હું ખૂબ સમજું છું, અન્ય લોકોને પણ જે બાધાઓ આવી છે એમના અનુભવ સાંભળું છું, તો આ વાત વધુ પુષ્ટ થાય છે. આપણે ત્યાંના એક મહાન સંત, સંત કબીર કહે છે, આ જ વાત - શબ્દનો સહારો લેતાં લેતાં ભીતરથી એક ગૂંજ જાગવા લાગે છે જેને ‘અજપા જાપ’ કહેતાં. ગૂંજનો એક તાર બંધાઈ ગયો. અરે એ તાર જ બાધક બની ગયો. ભીતરના અંતરિક્ષની શોધ કરવી છે. જેથી શરીર અને ચિત્તની પારની એ અવસ્થાનો સાક્ષાત્કાર થઈ જાય, જે પરમ સત્યની અવસ્થા છે. તો સંત કહે છે કે અરે જે તાણો હતો, જે દોરો હતો એ જ બાધક બની ગયો. તો કહે:

તગા, ટૂટા, નભ મેં વિનસગા, સબદ જુ કહાં સમાયીરે !

આ જે એક તાર હતો, એ પણ ટૂટી ગયો. એ તાર પણ નથી રહી શકતો એ અંતરિક્ષમાં. શબ્દ તો એનાથી બહુ સ્થૂળ છે, ક્યાંથી રહેશે ? સમજવું જોઈએ - આપણે કોઈ એવું માધ્યમ, કોઈ એવું આલંબન નહીં પકડી લેવું જોઈએ કે જે આગળ જઈને આપણા માટે બાધક બની જાય. આપણે એક વૈજ્ઞાનિકની જેમ પોતાના શરીર અને

ચિત્તસ્કંધના બારામાં જે સરચાઈ છે અને આ બંનેનો જે પારસ્પરિક સંબંધ છે, એના બારામાં વિકારોની ઉત્પત્તિના બારામાં, વિકારોના સંવર્ધનના બારામાં અને નિકાલના બારામાં જે વાતો આપણે પોતાની અનુભૂતિથી જાણીએ. એમાં આ બધું ક્યાંક બાધક ન બની જાય. જેવું છે, એવું છે બસ એટલું જ જાણીએ. જેવું છે, એવું છે તો આગળ આગળ વધતા જઈશું. શ્વાસનો સંબંધ આપણા શરીર સાથે પણ છે, શ્વાસનો સંબંધ આપણા ચિત્ત સાથે પણ છે. આ બંનેના બારામાં સરચાઈઓ પ્રગટ થતી જશે.

આરંભિક કઠણાઈઓ હશે જ. ચિત્તને કેવળ એકાગ્ર કરવાનું હોત તો આ કઠણાઈઓથી બચી જાત. પણ આપણે ચિત્તના ઊંડાણમાંથી વિકારોનો નિકાલ કરવાનો છે. એટલે આ કઠણાઈઓમાંથી પસાર થવું પડશે. જંગલી મન એટલું ચંચળ છે, એટલું ચપળ છે. કેવળ ઉપર ઉપરનું મન નહિ, ઊંડાણ સુધી મન કેટલું ચંચળ છે, કેટલું ચપળ છે. વાંદરાની જેમ આ મર્કટ મન ઝાડની એક શાખા છોડે છે, બીજી પકડે છે. એક છોડે છે તો બીજી પકડે છે. કેટલું બેચેન છે. ભીતર સુધી કેટલું અશાંત છે. કેટલું વ્યાકુળ છે એને પોતાના વશમાં કરવું છે. જંગલી છે તો બહુ ધીરજથી, બહુ ધીરજથી કામ કરવાનું હોય છે.

જેમ કોઈ જંગલી જાનવર હોય અને એને પાળેલું બનાવવાનું છે, કોઈ જંગલી પાડો છે કે કોઈ જંગલી હાથી છે. સમજદાર અનુભવી માણસ જ્યારે એને વશમાં કરવાનું કામ કરે છે તો બહુ ધીરજ સાથે અને નિરંતરતા સાથે કામ કરે છે. ઘેર બેઠા એ નિરંતરતા નહીં આવે અને ધીરજ પણ નહીં રાખી શકે. કેમ કે, ત્યાં કોઈ માર્ગદર્શક નથી તો આવી તપોભૂમિઓમાં આવીને જ્યારે કામ કરીશું, જ્યાં પરિસ્થિતિઓ એવી હશે કે કામ કર્યે જઈએ છીએ, કર્યે જઈએ છીએ. બાધાઓ આવી રહી છે, છતાં ય પ્રયત્ન કર્યે જઈએ છીએ. આમ કરતાં કરતાં મનને પાળેલું બનાવવાનું શરૂ કરી દઈશું. તો કહ્યું, જેમ જંગલી પાડાને પાળેલો બનાવવાવાળી વ્યક્તિ, જંગલી હાથીને પાળેલો બનાવવાવાળી વ્યક્તિ બહુ ધીરજથી કામ કરે છે અને કર્યે જ જાય છે, કર્યે જ જાય છે ત્યારે સફળતા મળે છે. કેમ કે કામ શરૂ કરતાં જ જંગલી પશુ પાળેલું નથી બની જતું.

કામ શરૂ કરતાં જ આપણું મન એકદમ એકાગ્ર થઈ ગયું અને વિકારોથી વિહીન ગઈ ગયું, એવું નથી થઈ શકતું. વારંવાર મન ભટકશે અને ભટકશે તો રાગરંજિત થશે, ક્ષેપદૂષિત થશે. જો સાધક આ વાતને લઈને વધુ વ્યાકુળ થતો જશે કે અરે મારું (તે) કેવું મન, કેટલું રાગરંજિત, કેટલું ક્ષેપદૂષિત છે! આ વર્તમાનમાં તો ટકતું જ નથી. અમારા માર્ગદર્શક કહે છે, વર્તમાનમાં જીવવાનું છે અને આ તો

વર્તમાનમાં જીવતું જ નથી. વ્યાકુળ ને વ્યાકુળ જ, વ્યાકુળ ને વ્યાકુળ જ. અરે, તો સમતા ખોઈ દેશે ને! સમતોલન ખોઈ દેશે ને! ધીરજ ખોઈ દેશે ને તો કેમ કામ થશે? બહુ ધીરજથી કામ કરવું પડશે!

ભટકે છે તો સ્વીકાર કરીએ છીએ, ભટકી ગયું. રાગરંજિત થાય છે તો સ્વીકાર કરીએ છીએ રાગરંજિત થઈ ગયું. આ ક્ષણે રાગરંજિત છે, આ ક્ષણે ક્ષેપદૂષિત છે. આમ સાક્ષીભાવથી, તટસ્થભાવથી જેવું છે, એવું છે એને જાણી રહ્યા છીએ. કેવળ દષ્ટાભાવ, સાક્ષીભાવ, ભોક્તાભાવ બિલકુલ નહીં. ભોક્તાભાવ અને કર્તાભાવની બહાર નીકળીને, એટલે કે કર્તા થઈ ને ભોક્તા થઈ નહીં, કેવળ દષ્ટા. કેવળ જોઈ રહ્યો છું, જાણી રહ્યો છું. શરીર અને ચિત્તને લઈને આ ઘટના ઘટી અને જાણી રહ્યો છું, જોઈ રહ્યો છું અહીંથી કામ શરૂ થાય છે. બહુ આગળની અવસ્થાઓ તો એવી આવશે કે જ્યાં આ ‘છું’ પણ નીકળી જશે, ‘હું’ પણ નીકળી જશે. જણાઈ રહ્યું છે, દેખાઈ રહ્યું છે ઘટના ઘટી રહી છે અને દેખાઈ રહી છે, જણાઈ રહી છે. દષ્ટા પણ સમાપ્ત, ‘દષ્ટા દશ્યમાત્ર’.

વિપશ્યનાનો મોટો પ્રભાવ છે ત્યારે તો પતંજલિ કહે છે, ‘દષ્ટા દશ્યમાત્ર’ કેવળ દર્શન રહી ગયું તો ચિત્ત વિશુદ્ધ થયું. પણ હજુ જડમૂળ સુધી નથી થયું. ઘણું શુદ્ધ થઈ ગયું તો પણ **વિશુદ્ધોઽપિ પ્રત્યયાનુપશ્ય:** હજુ વિપશ્યના ચાલુ રાખવાની છે. આ આગળની અવસ્થાઓ છે. પ્રત્યય શું છે? આ અવસ્થાનો પણ પ્રત્યય શો છે? કારણ શું છે? એક વૈજ્ઞાનિકની માફક સંશોધન કરવાનું છે. તો કોઈ પ્રકારનો લેપ નહીં લાગવા દઈએ. યથાભૂત, જેવું છે એવું છે એને દેખતા જઈશું, દેખતા જઈશું. બાધાઓ આવી રહી છે, એ બાધાઓને પણ દષ્ટાભાવથી જોઈ રહ્યા છીએ, સાક્ષીભાવથી જોઈ રહ્યા છીએ. આગળ જઈને જ્યારે આ દષ્ટાભાવ, સાક્ષીભાવ પણ સમાપ્ત થઈ જાય ત્યારે કેવળ દર્શન, કેવળ જ્ઞાન રહી જાય. કેવળ જાણવાનું છે અને સમજવાનું છે. કેવળ દર્શન, કેવળ જ્ઞાન આ જ સમ્યક્ દર્શન, સમ્યક્ જ્ઞાન છે. આજ કૈવલ્યજ્ઞાન સુધી પહોંચાડી દે છે.

આરંભમાં તો હજારો કઠણાઈઓની વચમાં થઈને પસાર થવું પડે છે. જંગલી હાથી, એને વશમાં કરવાનો છે. જંગલી પાડો, એને વશમાં કરવાનો છે. પાળેલો બનાવવાનો છે તો બહુ ધીરજની સાથે કામ કરતાં કરતાં એ જ જંગલી પાડો, એ જ જંગલી હાથી જ્યારે પાળેલો બની ગયો તો આપણો મોટો સેવક બની ગયો. જ્યાં સુધી જંગલી હતો અને એણે મનુષ્ય સમાજમાં પ્રવેશ કર્યો તો ખળભળાટ મચાવી દીધો. કેટલી મોટી હાનિ કરી. પરંતુ એ જ જ્યારે પાળેલો બની ગયો તો એ જંગલી પાડાનું પૂરેપૂરું બળ, એ હાથીનું પૂરેપૂરું બળ આપણી સેવામાં લાગી ગયું. આપણે એનો ઉપયોગ કરવા લાગ્યા.

બરાબર આ જ પ્રકારે આ જંગલી મન, એને પાળેલું બનાવવાનું છે. પાળેલું બની જશે તો એનું બળ, અરે, મનના બળનું તો શું કહેવું? હજાર હાથીઓના બળથી પણ વધુ બળવાન! હાનિ કરે છે તો હાથીઓના બળથી પણ વધુ હાનિ કરે છે અને એ જ જ્યારે પાળેલું બની જશે તો એટલી જ મોટી સેવા કરવા લાગશે, એટલું જ મોટું કલ્યાણ કરવા લાગશે. અતઃ બહુ ધીરજથી કામ કરવું પડશે, બહુ ધીરજથી.

સાધકે એક વાત સમજી લેવાની હોય છે કે કામ મારે સ્વયં કરવું પડશે, મારી જવાબદારી છે. આ કોઈ અહંકારની વાત નથી. ક્યારેક, ભારતમાંથી લુપ્ત થયેલી આ વિપશ્યના વિદ્યાને સારી રીતે ન સમજવાને કારણે, અણસમજથી કેટલાક લોકો આલોચના કરી દે છે કે, હું મને પોતાને મુક્ત કરીશ. હું મારો મેલ કાઢીશ! તો આ તો અહંકાર વધારવાની વાત થઈ? અરે નહીં, ભાઈ નહીં. આ સાધના તો આપણને એ અવસ્થા સુધી પહોંચાડી દેશે, જ્યાં આત્મભાવ બધો પીગળી જશે. અનાત્મભાવ ને અનાત્મભાવ જ. ‘હું’ નહીં, ‘મારું’ નહીં, અહંકાર, મમત બધાં સમાપ્ત થઈ જશે. તો અહંકારની

વાત નથી. બલકે જવાબદારીની વાત છે. રોજ સવારે નહાઓ છોને? કેમ નહાઓ છો? શરીર મેલું થઈ ગયું. હું જવાબદાર છું, મેં મારું શરીર મેલું કર્યું. એની સફાઈ કરવાનું કામ મારે કરવું પડશે. કોઈ બીજું કેમ સફાઈ કરે? રોજ સ્વયં નહાઉં છું ને? અને નહાતાં નહાતાં અહંકાર નથી જગવતો. જો હું મારા શરીરને રોજ સાફ કરનારો! ક્યાં અહંકાર જગાડે છે? તારી જવાબદારી છે. મેલું થઈ ગયું તો રોગી થઈ ગયું. એને નીરોગી કરવું છે, હું સાફ કરું છું.

બરાબર આ જ પ્રકારે મન મેલું થઈ ગયું. મન મેલું કોણે કર્યું? મેં કર્યું. પોતાની અજ્ઞાન અવસ્થામાં કર્યું. પોતાની અબોધ અવસ્થામાં કર્યું. પોતાની અણસમજમાં કર્યું. કરી લીધું, મેલું થઈ ગયું. હવે એનો મેલ ઉતારવાનું કામ પણ મારું છે, મારી જવાબદારી છે, મારે જ કામ કરવું પડશે.

જ્યાં સુધી કોઈ બિચારો એ ભ્રમમાં પડ્યો રહે છે કે હું તો સાવ નકામો, હું તો બહુ પતિત, હું તો બહુ બળહીન! અરે, હું પોતાની જાતને કેમ મુક્ત કરી શકું? કોઈની કૃપા થઈ જશે. કોઈની અનુકંપા થઈ જશે અને એ મને કૃપા કરીને તારી દેશે. તો ભાઈ વિચારવું જોઈએ ને! એ તારવાવાળો તને જ કેમ તારી દેશે! તારામાં શી વિશેષતા છે કે તને તારી દેશે? કેમ કે તું બહુ જૂઠી પ્રશંસા, જૂઠી ખુશામત કરવામાં પ્રવીણ થઈ ગયો એટલે તને તારી દેશે? અરે, વિચારીને જો ભાઈ! તારવાવાળો તને જ કેમ તારે? આખો સંસાર કેટલો દુઃખિયારો છે? નથી તારતો ને? તો સ્પષ્ટ છે, હરેક વ્યક્તિએ સ્વયં તરવું પડશે. હર વ્યક્તિએ પોતાના વિકારોને સ્વયં દૂર કરવા પડશે. હર વ્યક્તિએ પોતાની ભીતર સ્વયં ગાંઠો બાંધી છે અને સ્વયં ખોલવી પડશે.

કોઈ બુદ્ધ પ્રેમથી આપણને રસ્તો બતાડી દેશે, જે આ રસ્તા પર ચાલીને મુક્ત અવસ્થા સુધી પહોંચ્યો છે તે રસ્તો બતાવી દેશે. ચાલવું તો આપણે જ પડશે, ડગલું-ડગલું આખો રસ્તો આપણે સ્વયં ચાલીને પાર કરવો પડશે, કોઈ બહુ પ્રેમથી પ્રારંભિક અવસ્થાઓમાં કહેશે, અરછા, મારી આંગળી પકડીને ચાલ. તો બાળકની માફક સાથે સાથે થોડું ચાલશે, પણ ચાલવાનું તો સ્વયં જ છે. કોઈ ખભા પર બેસાડીને આપણને અંતિમ લક્ષ્ય સુધી પહોંચાડી દેશે, એ ભ્રાંતિથી જેટલા જલ્દી દૂર થઈ જઈએ એટલું સારું. અંતર્મનના ઊંડાણની ગાંઠો આપણે બાંધી. કોઈ અદશ્ય શક્તિને શું પડી હતી કે દુનિયાનાં બધાં પ્રાણીઓના મનમાં વિકાર પેદા કરી દે, દુનિયાનાં બધાં પ્રાણીઓના મનમાં ગાંઠો બાંધી દે, દુનિયાના બધા પ્રાણીઓને દુઃખિયારા કરી દે? અરે કોણ એવું કરે? શાને કરે? જ્યારે ગાંઠો આપે બાંધી, વિકાર આપણે સંચિત કર્યા તો ખોલવા પણ આપણે જ પડશે. આપણા વિકારોની સફાઈ આપણે કરવી પડશે. કોઈ રસ્તો બતાવેશે, બહુ પ્રેમથી બતાવશે.

ભગવાન બુદ્ધ કહે છે **તુમ્હેહિ કિચ્ચં આતપ્પં, અક્ખાતારો તથાગતા** - કામ તારે કરવું પડશે, તપવું તારે પડશે. કોઈ તથાગત હશે તો માર્ગ આખ્યાત કરી દેશે, માર્ગ દેખાડી દેશે, કેમ કે સ્વયં આ માર્ગ પર ચાલ્યો છે. તથાગત એટલે તથતાના સહારે, સત્યના સહારે, ચાલતાં-ચાલતાં તથાગત બની ગયો, કરુણાથી ભરાઈ ગયો. હવે બહુ પ્રેમથી લોકોને બતાવશે - તારી જવાબદારી છે ભાઈ. ચાલવું તારે પડશે, ચાલવું તારે પડશે. આ વાત જે વ્યક્તિને જેટલી જલ્દી સમજમાં આવી જાય છે, એનું ભાગ્ય ખુલી જાય છે. મુક્તિનો રસ્તો પ્રાપ્ત થઈ જાય છે જ્યાં સુધી એ આશામાં બેસી રહે છે કે હું તો બહુ નકામો, બીજું કોઈ તારી દેશે, બીજું કોઈ તારી દેશે કોઈની કૃપા થઈ જશે તો ભાઈ, આ રસ્તો (વિપશ્યનાનો રસ્તો) આવા ચિંતનને અનુકૂળ નથી. સ્વયં ચાલીશ. કઠણાઈઓ આવશે, પડી જઈશ. ઘૂંટણ ખંખેરીને ફરી ઊભો થઈશ. ફરી ચાલીશ. આમ ચાલતાં ચાલતાં મુક્ત અવસ્થા સુધી પહોંચવું છે.

ભગવાન બુદ્ધના જીવનકાળની એક ઘટના - એ દિવસોમાં

તેઓ શ્રાવસ્તીમાં રહેતા હતા. એ દિવસોની ભારતની સૌથી મોટી વસ્તીવાળી નગરી, કૌશલ પ્રદેશની રાજનગરી. ત્યાં એમનું ધ્યાનકેન્દ્ર. અનેક ભિક્ષુ-ભિક્ષુણીઓ અને નગરમાંથી ગૃહસ્થો નર-નારીઓ આવીને ભગવાનના પ્રવચન સાંભળે, એમનો નિર્દેશ સાંભળે અને ત્યાં ધ્યાન શીખે. ભગવાન પ્રવચન કરતાં. કેટલાક લોકો એવા હતા જે કેવળ પ્રવચનોનો મોદ (આનંદ) લેતા. કામ-બામ ન કરતાં. આવી જ એક વ્યક્તિ એક દિવસ જરા જલ્દી આવી ગઈ. એ વખતે ભીડ નહોતી, કોઈ નહોતું. ભગવાન એકલા બેઠા હતા. (એ) બહુ પ્રસન્ન થયો. મહારાજ એક પ્રશ્ન વારંવાર, વારંવાર મારા મનમાં ઊઠે છે અને લોકો હોય છે તો સંકોચ થાય છે, કેમ પૂછું ? સારું થયું, આજે આપ એકલા છો. આજા હોય તો પૂછી લઉં ? ભગવાને કહ્યું કે અરે, ધર્મના ક્ષેત્રમાં કોઈ શંકા રાખવી નહીં જોઈએ, કોઈ શંકા હોય તો એનું નિવારણ કરી લેવું જોઈએ. પૂછ. તારા મનમાં શો પ્રશ્ન છે ? તો કહે મહારાજ, આટલા લોકો આપની પાસે આવે છે. હું જોઉં છું કે એમાંથી કોઈ-કોઈ તો સાચેસાચ મુક્ત થઈ ગયો, એકદમ મુક્ત થઈ ગયો, અરહંત થઈ ગયો. જીવનમુક્ત થઈ ગયો. એમાંથી કેટલાયે એવા છે જેમના જીવનમાં બહુ મોટું પરિવર્તન આવી ગયું. બહુ સુધારો થયો. પૂરી રીતે મુક્ત નથી થયા હજુ. અને મહારાજ, કેટલાક એવા પણ છે, જેમ હું છું, કોઈ ફરક ન પડ્યો મહારાજ ! એવો ને એવો જ. તો આપું કેમ થાય છે મહારાજ ? આપ જેવા મહાકારુણિકની પાસે કોઈ આવે, આપ જેવા મહાન શક્તિશાળીની પાસે કોઈ આવે, આપના શરણે આવે, ને કોરો રહી જાય ? આપના શરણે આવે ને અધૂરો રહી જાય ? આ કેવી વાત ? આપ પોતાનું બધું બળ લગાડીને, પોતાની બધી કૌશલ્યના બળ પર અમને બધાને તારી કેમ નથી દેતા ?

ભગવાને સ્મિત કર્યું, અરે આ જ વાત તો રોજ સમજાવીએ છીએ. પણ કોઈ સમજવા જ ન માગે તો શું કરીએ ? તો પાછી સમજાવવાની કોશિષ કરી, એમની સમજાવવાની અલગ અલગ રીતો હતી. ક્યારેક પ્રશ્ન પૂછનારને પ્રતિપ્રશ્ન પૂછીને સમજાવતા, તો આને પણ પ્રતિપ્રશ્ન કર્યો, અરે ભાઈ ક્યાંના રહેવાસી છો ? મહારાજ, અહીં શ્રાવસ્તીનો. અરે નહીં, તારો ચહેરો મહેરો કહે છે, તારી બોલી કહે છે કે તું અહીંનો નથી. તું કોઈ બીજા પ્રદેશનો, અહીં આવીને વસી ગયો છે. આ તો ઠીક કહ્યું, મહારાજ, હું આમ તો મગધનો છું, રાજગિરિનો છું. વરસોથી અહીં આવીને વસી ગયો. અરછા, અહીં આવીને વસી ગયો તો હવે મગધ સાથે તારા સંબંધો તૂટી ગયા બધા ? રાજગિરિ આવવા-જવાનું નથી થતું તારે ? મહારાજ, હજુ તો અમારા પરિવારના લોકો ત્યાં છે. અમારા અનેક સંબંધી ત્યાં છે. અમારો વ્યાપાર ત્યાં છે. બહુ વાર જવાનું થાય છે મહારાજ ! શ્રાવસ્તીથી રાજગિરિ, રાજગિરિથી શ્રાવસ્તી બહુ વાર આવું-જાઉં છું, આટલી વાર આવે જાય છે તો આ રસ્તો તું સારી રીતે જાણી ગયો હોઈશ. અરે મહારાજ, શું કહેવું ? એટલીવાર ચાલ્યો છું ! ખૂબ જાણી ગયો છું, તો એક વાત હજુ કહે, આ નગરમાં વસ્યાને આટલા વર્ષો થઈ ગયાં, અનેક મિત્રો થઈ ગયા હશે તારા. એમાંથી કોઈક અંતરંગ મિત્રો થઈ ગયા હશે. એમાંથી કોઈ આ વાતને પણ જાણતું હશે કે તું મૂળ તો રાજગિરિનો રહેવાસી છો અને એ પણ જાણતો હશે કે અહીંથી રાજગિરિ, રાજગિરિથી અહીં વારંવાર આવે જાય છે. એ પણ જાણતો હશે કે તને આ રસ્તો બહુ સારી રીતે ખબર છે ? મહારાજ, કેટલાય લોકો એવા છે જે ખૂબ જાણે છે આ વાત ને. એમાંના કોઈ કોઈ ક્યારેક તને પૂછતા હશે કે બતાવો ભાઈ, આ શ્રાવસ્તીથી રાજગિરિનો રસ્તો કેવો છે ? તો તું છુપાવે છે કે બતાવી દે છે ? મહારાજ, એમાં છુપાવવાની શી વાત ? બહુ પ્રેમથી સમજાવી દઉં છું, આવો રસ્તો છે, અહીંથી પૂર્વ તરફ જાઓ, વારાણસી આવશે અને આગળ વધતા જાઓ, આમ આગળ વધો, ગયા આવશે, પછી આગળ ચાલો. આ તરફ આગળ વધો, પેલી તરફ આગળ વધો, રાજગિરિ આવી જશે. તો બતાવ જેને જેને તેં આ સમજાવ્યું તે તો રાજગિરિ પહોંચી ગયો હશે ને ?

અરે, મહારાજ, કેવી રીતે પહોંચી ગયો હશે ? જે ચાલ્યો હોય તે પહોંચે ને ? તો સમજ, ભાઈ હું પણ એ જ કહું છું. આટલા લોકો મારી પાસે આવે છે, તેઓ ખૂબ જાણે છે કે આ માણસને અહીંથી મુક્તિ સુધીનો રસ્તો એકદમ ખબર છે. કેમ કે બહુ ચાલ્યો છે એના પર. તો બિચારા પૂછે છે. હું શું છુપાવું ? બહુ પ્રેમથી એમને સમજાવી દઉં છું, આ રસ્તો છે. આમ ચાલો, આમ ચાલો. રસ્તામાં આ સ્ટેશન આવશે, આવા અનુભવ થશે. આગળ આ સ્ટેશન આવશે એવા અનુભવ થશે. આમ થતાં થતાં મુક્ત અવસ્થા સુધી પહોંચી જશો. ઇન્દ્રિયાતીત પરમ સત્યનો સાક્ષાત્કાર કરી લેશો. ખૂબ સમજાવી દઉં છું, પણ કોઈ સાંભળી લે અને સાંભળીને બહુ પ્રસન્ન થિત થી ત્રણ વાર નમીને કહે- સાધુ, સાધુ, સાધુ ! મહારાજ, બહુ સરસ સમજાવ્યું આપે. પણ ચાલતો નથી એકેય ડગલું ! તો કેમ પહોંચી જશો રે ! અને કોઈ ચાલવા લાગ્યું. દસ ડગલાં ચાલ્યું તો પોતાના લક્ષ્યથી દસ ડગલાં નજીક પહોંચી ગયું ને ? સો ડગલાં ચાલ્યું તો સો ડગલાં નજીક પહોંચી ગયું, અને ડગલે ડગલે રસ્તો માપી લીધો તો લક્ષ્ય સુધી પહોંચી ગયું ને ? ચાલવું તો સ્વયં પડે.

જે વ્યક્તિ આ સરચાઈ જેટલી જલદી સમજી જાય છે કે આખો રસ્તો મારે જ કાપવાનો છે, જે મેલ મેં અંદર એકઠા કર્યા છે એને મારે જ કાઢવાના છે. ભીતર જે ગાંઠો બાંધી છે, એ મારે જ ખોલવાની છે. આ રીત મળી ગઈ, આ રસ્તો મળી ગયો, આ વિધિ મળી ગઈ, આ સાધના મળી ગઈ. હવે તો કામ જ કરવાનું છે, કામ જ કરવાનું છે. જે જે મુક્તિના માર્ગ પર ચાલવા લાગ્યા એટલે કે શુદ્ધ ધર્મના માર્ગ પર ચાલવા લાગ્યા એટલે કે શુદ્ધ ધર્મના માર્ગ પર ચાલવા લાગ્યા, તેઓ ચિત્તવિશુદ્ધિના માર્ગ પર ચાલવા લાગ્યા, વિમુક્તિના માર્ગ પર ચાલવા લાગ્યા, મંગલ થાય છે. બહુ મંગલ થાય છે. કલ્યાણ થાય છે, બહુ કલ્યાણ થાય છે, સ્વસ્તિ-મુક્તિ થાય છે. મોટી સ્વસ્તિ-મુક્તિ થાય છે. ધર્મના પથ પર, શુદ્ધ ધર્મના પથ પર જે ચાલે તેનું મંગલ ને મંગલ જ, કલ્યાણ ને કલ્યાણ જ. સ્વસ્તિ ને સ્વસ્તિ જ, મુક્તિ ને મુક્તિ જ.

-કલ્યાણમિત્ર સત્યનારાયણ ગોચન્કાજી

નૂતન વર્ષ અભિનંદન

દીપાવલી - ૨૦૭૩ તથા નૂતન વર્ષ - ૨૦૭૪ નિમિત્તે સર્વ સાધક ભાઈ-બહેનોને શુભકામનાઓ. નવું વર્ષ આપની સાધના અને ધર્મ-પથ પરની આપની યાત્રા દૃઢ-સ્થિર બનાવે એ જ મંગલકામના...

ધમ્મકોટ - એક દિવસીય શિબિર

તારીખ : ૧૨-૧૧-૨૦૧૭, રવિવાર

સમય : સવારે ૮-૦૦ થી સાંજે ૫-૦૦

નોંધ : કેન્દ્ર ઉપર જવા-આવવા માટે નિઃશુલ્ક બસ સેવા રાખવામાં આવેલ છે. નામ નોંધાવવું જરૂરી છે.

બસનો રૂટ નીચે પ્રમાણે રહેશે.

રૂટ :- ૭.૩૦ કલાકે - રૈયા ચોકડી, ૭.૩૫ કલાકે - રૈયા ટેલીકોમ એક્સચેન્જ, ૭.૪૦ કલાકે - કે.કે.વી. સર્કલ, ૭.૪૫ કલાકે - બીગ બઝાર, ૭.૫૦ કલાકે - નાના મવા ચોકડી, ૭.૫૫ કલાકે - મવડી ચોકડી, ૮.૦૦ કલાકે - ગોંડલ ચોકડી

વધુ માહિતી માટે સંપર્ક : સીટી ઓફિસ

મો. : ૭૮૭૮૭૨૭૨ ૨૩ ઉપર જ વોટ્સએપ / ફોન દ્વારા નોંધાવવું.

ગુજરાત વિપશ્યના કેન્દ્ર - ૨૦૧૭-૧૮ શિબિરોની માહિતી

ધમ્મકોટ C/o. ભાભા ડાઈનિંગ હોલ, પંચનાથ રોડ, રાજકોટ-૧. રજિસ્ટ્રેશન - સમય ૧૦ થી ૧ અને ૪:૩૦ થી ૭ સંપર્ક :: Ph.: 0281-2233666, M : 78 78 72 72 23, Ph.: 0281-2924924, M : 93279 23540, E-mail : dhammakot@gmail.com	ધમ્મ અંબિકા નવસારી-ભિલમોરા થી ૧૫ કિ.મી., N.H. નં.-૮ બોરિયાય ટોલનાકાથી 2km પશ્ચિમે, ગામ : વગલવાડ, તા.: ગણદેવી. સંપર્ક :: Mo : 78784 60961, Mo : 95865 82660, 94281 60714, 98250 44536. E-mail : info@ambika.dhamma.org	ધમ્મસિંધુ-બાડા સીટી સંપર્ક : C/o. યુનિક આર્કિટેક્ટ, ૨૦૪, આશીર્વાદ કોમ્પ્લેક્સ, લાકડા બજાર, માંડવી, કચ્છ-૩૭૦ ૪૬૫ સંપર્ક :: Ph.: 02834-223575, M : 99745 75660 E-mail : info@sindhu.dhamma.org	ધમ્મપીઠ ગુર્જર વિપશ્યના કેન્દ્ર-ધમ્મપીઠ અમદાવાદ રતોડા તા. ઘોળકા, જિ. અમદાવાદ - ૩૮૦ ૮૧૦ સંપર્ક :: Ph.: 02714-294690, M : 94264 19397 E-mail : info@pitha.dhamma.org	ધમ્મ દિવાકર C/o. ઉપેન્દ્રકુમાર પટેલ, ૭-અપના બજાર, વિમલ સુપર માર્કેટ, બી.કે. રોડ, મહેસાણા. (ઉ.ગુ.)-૩૮૪ ૦૦૨. સંપર્ક :: Ph.: 02762-272800, 254634, 252345 M : 94292 33000. E-mail : info@divakara.dhamma.org	ધમ્મપાલિ ગામઃ ટોડી, સોનગઢ-પાલીતાણા રોડ, જી. ભાવનગર. સંપર્ક :: ધમ્મપાલી કેન્દ્ર : M : 7878103636 M : 97149 11913 M : 97149 10913 સિટી ઓફિસ : Ph. 0278 - 2521066, M : 88 66 71 3636 E-mail : dhammapali15@gmail.com
01-11 to 12-11 15-11 to 26-11 29-11 to 10-12 13-12 to 24-12 02-01 to 13-01 17-01 to 28-01 31-01 to 11-02 ફક્ત જૂના સાધકો માટે STP 19-01 to 27-1-18 12-09 to 20-9-18 10 Day Spl. 10-09 to 21-09-18 3 DAYS 28-12 to 31-12-17	05-11 to 16-11-17 21-11 to 02-12-17 03-12 to 14-12-17 09-01 to 20-01-18 21-01 to 01-02-18 07-03 to 18-03-18 ફક્ત જૂના સાધકો માટે 10 DAYS SPL. 18-12 to 29-12-17 STP 20-12 to 28-12-17 20 DAYS 03-02 to 24-02-18 30 DAYS 03-02 to 06-03-18	05-11 to 16-11-17 19-11 to 30-11-17 03-12 to 14-12-17 17-12 to 28-12-17 18-02 to 01-03-18 ફક્ત જૂના સાધકો માટે 20 DAYS 04-03 to 25-03-18 30 DAYS 04-03 to 04-04-18 45 DAYS 01-01 to 16-02-18 STP 05-11 to 13-11-17	06-12 to 17-12-17 20-12 to 31-12-17 03-01 to 14-01-18 17-01 to 28-01-18 01-02 to 12-02-18 14-02 to 25-02-18 28-02 to 11-03-18 28-03 to 08-04-18 18-04 to 29-04-18 02-05 to 13-05-18 16-05 to 27-05-18 ફક્ત જૂના સાધકો માટે 30 DAYS 30-10 to 30-11-17	03-11 to 14-11-17 15-11 to 26-11-17 29-11 to 10-12-17 13-12 to 24-12-17 27-12 to 07-01-18 10-01 to 21-01-18 ફક્ત જૂના સાધકો માટે 20 DAYS 28-01 to 18-02-18 દર્મજ હેમંતભાઈ પટેલ સંપર્ક : Ph.: 02697- 245460, 245302 M : 94265 00765. દિપકભાઈ સંપર્ક : M.94289 00794 Time 10.00am to 5.30 pm E-mail : vipassana.dharmaj@gmail.com 29-10 to 09-11-17	29-10 to 09-11 12-11 to 23-11 26-11 to 07-12 17-12 to 28-12 31-12 to 11-1-18 17-01 to 28-01 07-02 to 18-02 21-02 to 04-03 14-03 to 25-03 ફક્ત જૂના સાધકો માટે 3 DAYS 01-02 to 04-02-18 08-03 to 11-03-18 STP 26-05 to 03-06-18

શિબિરમાં આવનાર પ્રત્યેક વ્યક્તિએ પાસપોર્ટ સાઈઝ ફોટો અને ફોટો આઈડી (ફોટો ઓળખપત્ર) લાવવું ફરજિયાત છે.

દોહા ધરમના

અપને અપને કર્મ પર, અપના હી અધિકાર ।
સ્વયં બનાવે કર્મપથ, સ્વયં મિટાવત હાર ॥
તૂ હી બ્રહ્મા વિષ્ણુ હૈ, મહાકાલ વિકરાલ ।
તેરે ચરણોં મેં પડે, સ્વર્ગ, ધરા, પાતાલ ॥
તૂ હી તેરા ઇશ હૈ, તૂ તેરા ભરતાર ।
અપની દુર્ગતિ સુગતિ કા તૂ હી તો કરતાર ॥

દોહા ધરમના

કિસકી પૂજા અર્ચના ? કિસસે તૂ ભયભીત ।
તૂ હી તેરા શત્રુ હૈ, તૂ હી તેરા મીત ॥
સુખ દુઃખ અપને કર્મ કે, અવિચલ વિશ્વવિદ્યાન ।
તૂ તેરા ચમરાજ હૈ, તૂ તારક ભગવાન ॥
પ્રલયંકારી બાઢ મેં, તૂ હી તેરા જ્ઞીપ ।
અંધકારમય રાત મેં, તૂ હી તેરા દીપ ॥

સોલંકી મિકેનિક વર્કસ

૪૦/W ભક્તિનગર જી.આઈ.ડી.સી., રાજકોટ-૨.
ફોન : ૦૨૮૧ - ૨૩૬૨૧૮૯ ની મંગલકામના

સૌરાષ્ટ્ર વિપશ્યના રિસર્ચ સેન્ટર (પત્રિકા વિભાગ) ભાભા હોટલ, પંચનાથ રોડ, રાજકોટ - ૩૬૦ ૦૦૧. વતી પ્રકાશક તથા મુદ્રક : ચંદુભાઈ મહેતા, મુદ્રણ સ્થાન : નાઈસ આર્ટ, “મુક્તિરામ કોમ્પ્લેક્સ”, રાષ્ટ્રીય શાળા મેઈન રોડ, રાજકોટ - ૩૬૦ ૦૦૧. દ્વારા રાજકોટ ખાતે પ્રકાશિત. તંત્રી : ભરત કાપડીઆ. વિપશ્યના (ગુજરાતી) પત્રિકાનું લવાજમ : ભાભા હોટલ, પંચનાથ રોડ, રાજકોટ - ૩૬૦ ૦૦૧. ના સરનામે, સૌરાષ્ટ્ર વિપશ્યના રિસર્ચ સેન્ટરના નામે મ.ઓ./ચેક અથવા રોકડેથી મોકલી શકાશે. રાજકોટ સિટી ઓફિસ : ભાભા હોટલ, પંચનાથ રોડ, રાજકોટ - ૧.

વિપશ્યના 5 ઓક્ટોબર 2017 આ પત્રિકામાંની સામગ્રી વિપશ્યના વિશોધન વિન્યાસ, ઇગતપુરીના સૌજન્યથી તથા વિપશ્યના હિન્દી/અંગ્રેજી પત્રિકાઓના અંકોમાંથી પ્રકાશિત કરાય છે.

ચાર વર્ષનું લવાજમ : રૂ. 100/-

‘વિપશ્યના’ Reg-No. GUJGUJ /2000/3013
Postal Reg. No. RAJKOT/450/2015-17
(Renewed upto 31.12.2017)

Weights less than 30 gms

Posting day-25th of every month,
Posted at Rajkot RMS - 360 001.

Write PIN CODE for Correct Delivery

If undelivered please return to :

સૌરાષ્ટ્ર વિપશ્યના રિસર્ચ સેન્ટર (પત્રિકા વિભાગ)

ભાભા ડાઈનિંગ હોલ, પંચનાથ રોડ, રાજકોટ - 360 001.

સિટી ઓફિસ : ફોન - (0281) 2233666 / મો : 7878 7272 23

E-mail : info@kota.dhamma.org / Web site : www.kota.dhamma.org